

Handleiding Jeugdrecht voor de politiepraktijk

Handleiding Jeugdrecht voor de politiepraktijk

Mr. Lydia Janssen

Zesde, herziene druk

Reed Business Education, Amsterdam

Derde druk, eerste en tweede oplage, Elsevier Overheid, Den Haag 2007-2008
Vierde druk, Elsevier Overheid, Amsterdam 2009
Vijfde, herziene druk, Reed Business, Amsterdam 2010
Zesde, herziene druk, Reed Business Education, Amsterdam 2014

Foto omslag: ANP

© Reed Business, Amsterdam 2014

Reed Business Education is onderdeel van Reed Business bv, Postbus 152, 1000 AD Amsterdam.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Waar dit mogelijk was, is aan auteursrechtelijke verplichtingen voldaan. Wij verzoeken eenieder die meent aanspraken te kunnen ontleen aan in dit boek opgenomen teksten en afbeeldingen, zich in verbinding te stellen met de uitgever.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) van deze uitgave ten behoeve van commerciële doeleinden dient men zich te wenden tot de uitgever.

ISBN 978 90 352 4786 4
NUR 600, 824

VOORWOORD BIJ DE ZESDE DRUK

Deze zesde druk van de *Handleiding Jeugdrecht voor de politiepraktijk* is grondig herschreven en aangevuld in verband met nieuwe wetgeving over het duo-ouderschap, de vernieuwing van de kinderbeschermingsmaatregelen, het adolescentenstrafrecht en de invoering van de nieuwe Jeugdwet in januari 2015.

Amersfoort, juli 2014

INHOUD

Voorwoord bij de zesde druk	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	13
DEEL 1 Civiel jeugdrecht	15
Hoofdstuk 2 Inleiding jeugdrecht	17
2.1 Inleiding	17
2.2 Plaatsbepaling	17
2.3 Omschrijving jeugdrecht, jeugdigen en jeugdzorg	18
Jeugdrecht	18
Jeugdigen	18
Jeugdzorg	18
2.4 Politie en jeugdrecht	18
Hoofdstuk 3 De ouders van de jeugdige	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Juridische moeder	22
Adoptie	22
Draagmoederschap	22
3.3 Juridische vader	22
Huwelijk	22
Erkenning	23
Vaststelling vaderschap door rechter	24
Adoptie	25
Duo-ouderschap	25
3.4 Gevolgen van het ouderschap	25

Hoofdstuk 4 Het gezag over de jeugdige	27
4.1 Inleiding	27
4.2 Gezag	27
Voorzien in de gezagsuitoefening	28
Onbevoegd om het gezag uit te oefenen	29
4.3 Ouderlijk gezag	30
4.4 Ouderlijk gezag door twee ouders	31
Moeder is getrouwd (art. 1:251 BW)	31
Moeder is een geregistreerd partnerschap aangegaan (art. 1:253a BW)	31
Ouders wonen samen (art. 1:252 BW)	31
Gezag na het einde van de relatie van de ouders (art. 1:251a BW)	32
Conflicten over de gezamenlijke gezagsuitoefening (art. 1:253a BW)	32
4.5 Ouder oefent alleen het gezag uit	33
Er is alleen een moeder (art. 1:253b BW)	33
Een van de ouders overlijdt (art. 1:253f BW)	33
Gezag na het einde van de relatie	34
Gezamenlijk gezag door ouder en niet-ouder (art. 1:253t BW)	34
4.6 Voogdij	35
4.7 Centraal Gezagsregister	37
4.8 Weglopers	38
Weglopers uit een tehuis	40
4.9 Pleegouders	40
Hoofdstuk 5 Echtscheiding en beëindiging geregistreerd partnerschap	43
5.1 Inleiding	43
5.2 Echtscheidingsprocedure	43
Gezamenlijk verzoekschrift	44
Verzoekschrift van een van de echtgenoten	45
5.3 Nevenvoorzieningen en voorlopige voorzieningen	46
Nevenvoorzieningen	46
Voorlopige voorzieningen	46

5.4	Beëindiging geregistreerd partnerschap	47
5.5	Samenwoners die uit elkaar gaan	47
5.6	Gezag na het einde van de relatie van de ouders	48
	Co-ouderschap	49
5.7	Omgang	49
	Omgangsrecht van de ouder	49
	Niet-ouders die omgang wensen (art. 1:377a BW)	50
5.8	Informatie- en consultatierecht	51
	Informatie van beroepskrachten (art. 1:377c BW)	51
5.9	Handhaving van uitspraken over gezag en omgang	52
	Gezag	52
	Binnentreden	53
	Omgang	53
	Omgangsbemiddeling	54
5.10	Internationale kinderontvoering	54
	Hoofdstuk 6 De rechtspositie van de jeugdige	57
6.1	Inleiding	57
6.2	Naam en naamswijziging	57
	Voornaam	57
	Achternaam	57
6.3	Burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie personen	59
	Gemeentelijke basisadministratie (GBA)	59
	Burgerlijke stand	59
6.4	Handelingsonbekwaamheid	60
	Handlichting	61
6.5	Hoorrecht jeugdigen	61
6.6	Leerplicht	62
	Kwalificatieplicht	63
6.7	Dwangopname	63
	Inbewaringstelling	63
	Rechterlijke machtiging	64

6.8	Aansprakelijkheid voor schade	64
	Tot veertien jaar	64
	Veertien en vijftien jaar	64
	Zestien jaar en ouder	65

Hoofdstuk 7 Kinderbeschermingsmaatregelen 67

7.1	Inleiding	67
7.2	Uitgangspunten	67
7.3	Raad voor de Kinderbescherming	69
	Wat doet de Raad?	69
	Werkwijze van de Raad	69
7.4	Ondertoezichtstelling	70
7.5	Beëindiging van het gezag	72
7.6	Voorlopige maatregelen	72
	Voorlopige ondertoezichtstelling (vots)	73
	Voorlopige voogdij	73
7.7	Kinderrechter	73

DEEL 2 Jeugdstrafrecht 75

Hoofdstuk 8 Het strafproces tegen een jeugdige 77

8.1	Inleiding	77
8.2	12-minners	77
8.3	Aanwezigheid raadsman bij politieverhoor	78
8.4	Dwangmiddelen 12-minners	78
	Jeugdige verdachten vanaf twaalf jaar	79
	Waarschuwen ouders	79
	Verblijfplaats	79
	Schorsing van voorlopige hechtenis	79
	Rechter-commissaris	80
	Positie ouders	80
8.5	Vroeghulp en basisrapport door de Raad	82
8.6	Jeugdreclassering	83
8.7	Dagvaarding en bevoegdheid rechtbank	83
	Bevoegdheid	84

8.8	Kenmerken van een jeugdzitting	84
	Verschijningsplicht verdachte en zijn ouders	84
	Gesloten deuren	85
	Toevoeging raadsman	85
	Hoofdstuk 9 Afdoening in het voortraject	87
9.1	Inleiding	87
9.2	Afdoening door het OM	87
	Sepot	88
	Strafbeschikking	88
9.3	Afdoening door de politie	89
	Politiesepot	89
	Halt	89
	Strafbeschikking	90
9.4	ZSM-werkwijze en Veiligheidshuis	91
	Hoofdstuk 10 Straffen en maatregelen voor jeugdigen	93
10.1	Inleiding	93
10.2	Adolescentenstrafrecht	94
10.3	Hoofdstraffen	94
	Jeugddetentie	95
	Geldboete	96
	Taakstraf	96
10.4	Bijkomende straffen	98
	Verbeurd verklaren	98
	Ontzeggen van de rijbevoegdheid	99
10.5	Maatregelen	99
	Pij-maatregel	99
	Gedragbeïnvloedende maatregel	102
	Andere maatregelen	102
10.6	Voorwaardelijke veroordeling	104
	Proeftijd	104
10.7	Strafblad	104

Hoofdstuk 11 Verstrekken en uitwisselen van persoonsgegevens	107
11.1 Inleiding	107
11.2 Verstrekken van politiegegevens in de strafrechtketen	108
11.3 Verstrekken van politiegegevens buiten de strafrechtketen	108
Samenwerkingsverbanden	108
Andere verstrekkingen	109
11.4 Meldrecht AMHK en Raad voor de Kinderbescherming	109
11.5 Verwijsindex risicojongeren	110
DEEL 3 Organisatie van de jeugdzorg	113
Hoofdstuk 12 De jeugdzorg	115
12.1 Inleiding	115
12.2 Hoofdlijnen van de Jeugdwet	115
Wijkteams	117
12.3 Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK)	117
12.4 Jeugdreclassering	118
Handleidingen voor de politie	119

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

Doel van deze *Handleiding Jeugdrecht voor de politiepraktijk* is een voor de politiepraktijk praktische beschrijving te geven van het jeugdrecht en de jeugdzorg.

In het eerste deel staat het civiel jeugdrecht centraal: aan de orde komen onder andere het gezag zoals dat over minderjarigen wordt uitgeoefend, het recht op omgang tussen ouder en kind en de kindbeschermingsmaatregelen.

Deel 2 heeft het jeugdstrafrecht als onderwerp. Het laatste hoofdstuk van dit tweede deel gaat in op de mogelijkheden en de beperkingen die politiefunctionarissen en werkers in de jeugdzorg hebben als zij, bijvoorbeeld in een netwerk, persoonlijke gegevens over minderjarigen en/of hun ouders aan elkaar willen verstrekken.

In deel 3 beschrijven we de organisatie van de jeugdzorg in ons land. We gaan in op de centrale positie die de gemeente in de nieuwe Jeugdwet heeft gekregen en we beschrijven de toegang en de uitvoering van de jeugdhulp. Ook de positie van het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) komt in dit deel aan de orde.